

Особливості музичного стилю Фредеріка Шопена

Вінницький національний технічний університет

Анотація. У статті розглянуто життя та творчість польського композитора і піаніста XIX ст. Фредеріка Шопена.

Ключові слова: музика, композитор, фортепіано, Польща, геній, романтик.

Abstract. This article examined the work of Polish composer and pianist of 19th c. Frederic Chopin.

Keywords: Frederic Chopin, music, composer, piano, Poland, genius, romantic.

Вступ

Фредерік Шопен – великий польський композитор, представник мистецтва романтизму. Метою роботи є дослідження життя та творчості композитора, особливості його музичного стилю.

Основна частина

Шопен народився в невеликому містечку Желязова Воля, розташованому недалеко від Варшави. Його батько Ніколя мав французьке походження, а мати Юстина була місцевою жителькою. Навчатися грі на фортепіано Фредерік почав у шість років. Юному музикантові дуже пощастило з учителем. Піаніст Войцех Живний виховував свого підопічного на творах Баха і Моцарта. З юних років Фредерік вивчав і вбирав велику і талановиту музику.

У ранньому дитинстві Фредерік познайомився з італійською оперою, дуже популярною у всіх куточках Європи. На початку 19 століття вокальне мистецтво не було надто складним для сприйняття. Широке коло слухачів приваблювали яскраві театральні постановки і красиві мелодії, які можна було наспівувати. І хоча творчість Шопена не містить жодної опери, він придбав і на все життя зберіг смак до гнучким і пластичним мелодіям [1].

Займатися музикою Шопен почав досить рано. Коли йому було всього вісім років, він уже концертував і мав велику популярність у Варшаві. В цей час були надруковані перші його твори. У 1826 році Фредерік вступив до консерваторії по класу композиції. На той час він уже був піаністом-віртуозом. Успіхи Шопена по композиції були настільки виразними, що його вчитель, видатний польський музикант Ельснер, написав про здібності учня: "Музичний геній".

Восени 1830 року композитор виїхав спочатку до Відня, а незабаром - в Париж. У столиці Франції він змушений був прожити емігрантом залишок свого життя, тому що польське повстання 1831 року назавжди перекреслило його надії повернутися до Варшави. Ця вимушена відірваність від батьківщини стала душевною трагедією Шопена і, безумовно, вплинула на його творчість. У Парижі композитор швидко отримав славу. Він багато концертував, його запрошували в салони паризької знаті. Музика Шопена вражала силою почуттів, тугою за батьківщиною. Його *Революційний етюд* порівнювали з «гарматами, схованими в квітнику». Музика Шопена з ентузіазмом сприймалася в Польщі, але послідовників між польськими композиторами не знаходила.

Творчість Шопена пов'язана переважно з фортепіано. Її коротко можна визначити як романтизм у всіх його проявах. Великий польський композитор змусив фортепіано звучати зовсім по-новому, розширивши можливості фортепіанної техніки і збагативши її виражальні засоби. А. Рубінштейн називав Шопена «душею фортепіано». [2] За порівняно коротке життя Шопен написав дуже багато. У

творчості у нього було кілька улюблених жанрів, до яких він весь час звертався. Сюди належать 56 мазурок, 25 прелюдій, 27 етюдів, 15 вальсів, 12 полонезів, 20 ноктюрнів.

В основу творчості Шопена покладена польська народна музика, мелодійні і ритмічні мелодії польських танців і пісень. Особливо яскраво виражена любов до свого народу, до польської народної музики в мазурках, які є немовби поетичними картинками рідної Польщі. Мазурки Шопена елегантні, витончені, іноді блискучі. В порівнянні з мазурками і вальсами полонези також є великими творами, що змальовують картини здебільшого героїчного минулого Польщі. У більшості з них багато блиску, пишності, урочистості[3].

Одним з найпопулярніших танців, в часи Шопена стає вальс, і хоч він є танцем не польського походження, проте вальси Шопена часто також пов'язані з польською національною музикою: в них використовуються інтонації і ритми польської народної музики, особливо мазурки.

Та найважливішою особливістю інтонації і стилю музики Шопена є її «фортепіанність». Музика Шопена не існує без своєї фортепіанної природи. Виконана на інших інструментах, вона втрачає не лише більшу частину свого шарму, але і свою індивідуальність. Оскільки, його думки породжувались в імпровізаціях за фортепіано і їй були притаманні клавішні звучання. Саме в фортепіанній фактурі криється художній зміст його музики. Вона надає виразності темам його творів. Мелодія у Шопена представлена не у вигляді простої «пісенності», вона зливається з фактурами, що її охоплюють і з гармонічним фоном[4].

В статті «Вен Клайберн» Г.Г. Нейгауз писав про інтерпретацію творів польського композитора: «Щоб зрозуміти його до кінця, необхідно цілком, всією душею зануритись в глибини його власної музичної душі. Та це занурення в чуже «я» дається лише людям закоханим. І нехай це парадокс, але можна сказати, що Шопен вимагає від виконавця особливої любові, любові, яка буває в житті так само рідкісною, яким рідкісним буває великий талант. Саме тому Шопен буває таким складним у виконанні для піаністів».

"У чисто музичному відношенні - яка краса у творчості, яка досконалість у техніці і у формах, який інтерес і новизна в гармонії і часто яка велич!" Ці слова А. Г. Рубінштейна, сказані про творчість Шопена в повній мірі можуть бути віднесені до Шопенівських прелюдій, в яких з надзвичайною силою проявилася яскрава своєрідність його творчого обличчя, що дозволило Рубінштейну віднести автора до числа небагатьох майстрів, що "не мають собі попередників". Цей вислів можна, втім, розуміти буквально, тому що Шопен спирався на величезний досвід польської музики, самотність якої він розумів як ніхто інший. "Новизна в гармонії", відзначена Рубінштейном, так само як і вражаюча свіжість всіх інших засобів виразності, була почерпнута з народних витоків [5].

Всі ці особливості належать до числа невід'ємних властивостей музики Шопена, всі вони є відображенням його творчої індивідуальності. Його твори насичені мелодійністю і неповторністю. Кожен, виконавець і слухач, знайде в них щось для себе, з різноманіття жанрів і настроїв.

Висновки

Композитор-романтик Фредерик Шопен став родоначальником польської музичної класики. Обмеживши себе майже виключно складанням творів для фортепіано, він сконцентрував в них найрізноманітніші і найбільш перспективні художні тенденції часу. Шопен розкрив великі можливості фортепіанної фактури, його музика відрізняється усепроникаючим мелодизмом, гнучкістю і пластичністю, поетичною одухотвореністю. Шопен став творцем жанру фортепіанної балади, він відродив на романтичній основі жанр прелюдії, створив художні зразки концертного етюд.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Біографія і творчість Шопена [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://poradumo.com.ua/23077-biografiya-i-tvorchist-shopena/>
2. Дейвіс, Норман. Боже ігрище: історія Польщі / Норман Дейвіс; пер. З англ. П. Тарашук. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008. – С.472-473; Веретеннікова Т. Шопен. Повелитель звуків. / Т. Веретеннікова – М.: Зебра Е, 2010. – 512 с.
3. Фредерік Шопен: біографія і творчість [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.musicfancy.net/ru/music-history/106?start=3>

4. Хитрук А. Одиннадцать взглядов на фортепианное искусство./ А. Хитрук - М.: Классика – XXI, 2007. - 316 с.
5. Нейгауз Г.Г. Вен Клайберн // Радянська культура. 1960. 7 липня; Івашкевич Я. Шопен. / Я. Івашкевич. - М.: Музыкальная Украина, 1989. – 205 с.

Дмитрієнко Діана Вікторівна, студентка групи ІІІ-15б факультету інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії Вінницького національного технічного університету, Вінниця, e-mail: dianada1997@gmail.com .

Науковий керівник: *Зінко Олена Василівна* – кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук Вінницького національного технічного університету

Dmitriienko Diana Viktorivna, student of the 1PI-15b group Department of Informational Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: dianada1997@gmail.com

Supervisor: *Zinko Elena* – Ph.D., assistant professor of philosophy and humanities sciences Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa